

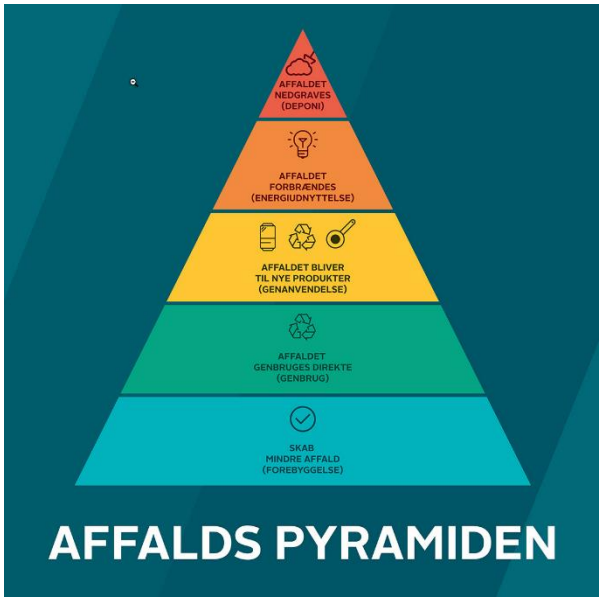

Affaldsbegrænsning

Samarbejde mellem Kommuner, affaldsselskaber og Repair Cafe Danmark

Repair Cafe Danmark 2025

Forord

Alle der har med affald at gøre er enige om at affaldsbegrænsning er det bedste vi kan gøre og meget bedre end genanvendelse, forbrænding og nedgravning. Og vi ser hvordan dette afspejles i "affaldspyramiden".

Men samtidigt er det utroligt vanskeligt at se hvordan denne erkendelse afspejles i lovgivning og i praksis. Stat og kommuner har brugt millioner på at etablere muligheder og lære borgerne at sortere deres affald så genanvendelses-mulighederne bliver bedre, men arbejdet med at forøge genbrug ofte løber ind i begrænsninger i lovgivning og i lokalt ambitionsniveau.

Som almindelig borger og civilsamfundsorganisation er logikken enkel: Hvor der er en vilje, er der en vej og det er vigtigt, at vi passer på vores ressourcer.

Men som embedsfolk i diverse forvaltninger og skattefinansierede organisationer er det ikke helt så enkelt: Det, som alle mener er rigtigt, er ikke nødvendigvis det som lovgivningen siger, at vi skal gøre.

Og så er det, at de, der arbejder politisk, kommer på banen og må sørge for at lovgivningen kommer til at afspejle folkets vilje. Og det går det lidt langsomt med.

Embedsfolk har en ekstra udfordring: Lovgivning er jo ikke bare lovgivning: Den skal ofte fortolkes. Og når eksisterende lovgivning fortolkes, så bliver vi i Repair Cafeerne ofte forvirrede: Lovgivning vedrørende genbrug, eller særligt vores lille hjørne: forlængelse af produktlevetider, findes spredt ud i flere forskellige lovtekster og fortolkningen kan variere utroligt meget fra kommune til kommune og fra organisation til organisation. Og det er en meget udbredt opfattelse fra høj til lav, at hvis man ingenting gør for at lave noget om, så gør man ikke noget forkert. Men vi er af en lidt anden opfattelse: Hvis man kan se, at vi har et problem med vores anvendelse af råstoffer, men vores belastning af klimaet, med vores stigende affaldsmængder og miljøbelastning og ikke gør noget, så svigter man den tillid, man har fået som politisk valgt leder eller ansat i embedsværket.

Derfor har vi lavet denne lille folder, for at få manet de værste spøgelser i jorden og give de mange, der har viljen, mulighed for at finde en vej. Og for ikke at skulle bruge mange sider på at beskrive fortolkning 1 og fortolkning 2 og udlægge hvorfor nogen kommuner har meget vanskeligt ved at støtte initiativer til affaldsbegrænsning, så har vi spurgt tiden største autoritet: Kunstig intelligens (konkret i form af Microsofts Copilot). Men bortset fra at vi gerne ser kommunernes teknik og miljøforvaltninger tilbyde samarbejde, så er det ikke noget vi sidder og venter på: Vi kan godt fortsætte med at gøre det rigtige og flere og flere borgere støtter op om vores indsats.

God læselyst – og frem for alt: god og mangfoldig anvendelseslyst

Arne Skov

Formand, Repair Cafe Danmark

1. Ordbog

Affaldsrammedirektivet (EU): Danmark er forpligtet til at følge EU's affaldshierarki, hvor forebyggelse er det øverste trin. Direktivet kræver, at medlemslande udarbejder forebyggelsesprogrammer, som skal integreres i nationale og kommunale affaldsplaner.

Affaldssortering: Kildesortering er det vi som borgere gør når vi lægger ting i den rigtige container. Sorteringen gør det nemmere at genbruge affaldets komponenter. Der bruges stor energi på kampagner, der skal få os til at ramme den rigtige spand og når det lykkes for os, så føler vi os som små dagligdagens helte og glemmer ganske at problemet er, at vi genererer så meget affald som vi gør.

Deponi: Nogle ting er umulige eller for farlige at brænde af, men så kan man jo grave det ned. Nogle gange langt ned.

Downcycling: Se Genanvendelse. Det meste genanvendelse er downcycling: Man tager råmaterialer ud af noget kasseret og får nye råstoffer der er i en ringere kvalitet, ofte på grund af mindre renhed.

Energiudnyttelse: Også kaldet affaldsforbrænding. Kan du ikke gøre andet ved affaldet så kan du da varme hænderne over et lille bål. Eller stort bål som ved udnyttelse af affaldsforbrænding til fjernvarme.

First Treatment anlæg: Elretur A/S påtager sig at skabe elektronikaffald om til brugbart genbrug. De driver sammen med HJHansen Recycling Group et anlæg i Middelfart og sammen med Stena Recycling et anlæg i Roskilde. Disse anlæg sørger for at (næsten) alt som minimum genanvendes og de får også 4% af de modtagne produkter tilbage som genbrug. (Til sammenligning reparerer Repair Cafeerne ca 60% af de elektronikprodukter, der kommer forbi en Repair Cafe).

Genanvendelse: De råmaterialer, der er brugt til at producere et eller andet kan hentes ud af affaldet så man kan bruge dem til at lave nye ting. Det er ikke gratis, hverken at sortere og smelte plastik om til ny plastik, tage alt aluminium ud af en køkkenmaskine og smelte til ny aluminium eller adskille og sortere tøjfibre så en del af fibrene kan bruges i nyt tøj. Og det design- og konstruktionsarbejde og kreative indsats, der var lagt i det oprindelige produkt går tabt.

Genbrug: Den kasserede ting overtages af en ny ejer og får nyt liv, hvor den bruges til præcis det, den var beregnet til. Evt efter reparation. Medierne og mange andre er utroligt dårlige til at skelne mellem genanvendelse og genbrug. Den første artikel hos DR som beskrev forskellen, så jeg i april 2024: https://www.dr.dk/nyheder/indland/ny-rapport-peger-fingre-har-plastikbranchen-loejet-om-genanvendelse-i-over-30-aar

Gensalg: Genbrug hvor den nye ejer betaler for den modtagne genstand. Men også nogle gange brugt af virksomheder som betegnelse for det ekstra salg, som et første salg kan generere.

Livstidsforlængelse (typisk gennem reparation): En genstand bruges til det, den er beregnet til, og hvis den får en fejl, så reparerer man den. Ejeren har ansvaret for at genstanden er i brug så længe som mulig. Alle vi andre har ansvaret for at ejeren kan løfte dette ansvar.

Upcycling: Er egentligt et specialtilfælde af genanvendelse, men som regel på et mere håndværkspræget plan: Et cykelhjul klippes i stykker så egerne kan bruges som en paraply eller en bøjet gaffel laves til et smykke.

Visible mending: Noget repareres, så man kan se det er repareret – og på den måde bliver det en individuel genstand som ejeren nemmere kan identificere sig med og tage ansvar for.

2. Affaldsbekendtgørelsen

Affaldsbekendtgørelsen er den lovgivning der først og fremmest beskriver, hvordan man skal behandle affald. Den udarbejdes af Miljøstyrelsen og ansvaret ligger hos Miljøministeren. Det er også her affaldsgebyret er beskrevet. Affaldsforebyggelse beskrives som en prioriteret indsats og kommunerne har pligt til at udarbejde en plan for affaldsforebyggelse. men derudover er der ikke mange ord om hvordan og som regel så fortolkes bekendtgørelsen sådan, at de midler som en kommune får ind gennem affaldsgebyret, kun må bruges til at behandle affald og ikke til at forhindre affald½½. Lovgivningen (eller fortolkningen) er altså helt ude af trit med det alle erkender er det rigtigste og hvis ikke vores folkevalgte ledere selv tager initiativ til at få denne lovgivning op til dagens standard, så må vi hjælpe dem.

Men selv om lovgivningen trænger til at komme på omgangshøjde med virkeligheden så er der dog visse muligheder i den. Vi har spurgt Copilot om man må bruge midler fra affaldsgebyret på at fremme affaldsbegrænsning og svaret er ja – man skal bare beskrive og organisere det på den rigtige måde:

”Kommuner må **kun bruge affaldsgebyret til aktiviteter, der er direkte relateret til affaldshåndtering**. Det betyder:

- Gebyret må bruges til **indsamling, transport, behandling og administration** af affald.
- Det må også bruges til **information og oplysning**, hvis det handler om korrekt sortering og affaldshåndtering.

Men:

- Kommunen **må ikke bruge affaldsgebyret til generelle miljøkampagner**, cirkulær økonomi-initiativer eller bred adfærdsændring, **medmindre det er direkte knyttet til affaldssystemet**.

Hvor går grænsen?

Her er nogle eksempler på, hvad der typisk **må** og **ikke må** finansieres via affaldsgebyret:

Aktivitet	**Må finansieres via affaldsgebyret?**
Informationskampagne om korrekt sortering	✅ Ja
Drift af genbrugsplads	✅ Ja
Reparationsevents (fx Repair Café)	❌ Nej (medmindre affaldsselskabet er involveret)
Generel klimakampagne	❌ Nej
Undervisning i affaldsforebyggelse i skoler	❌ Nej

Hvad gør kommunerne så?

Mange kommuner **kombinerer affaldsgebyret med andre midler**, fx fra miljøpuljer, fonde eller samarbejder med civilsamfundet. På den måde kan de stadig understøtte affaldsbegrænsning — bare ikke udelukkende via gebyrmidler.

Mulig model: Reparationsevent som affaldsforebyggende indsats

Her er en skitse til en model, der **kan opfylde kravene**:

Samarbejdspartnere

- **Repair Caféen**: står for frivillige, værktøj og reparationsekspertise
- **Affaldsselskab**: bidrager med midler, logistik og affaldsdata
- **Kommunen**: faciliterer og sikrer lovlighed ift. gebyrmidler

Aktiviteter

- Reparation af produkter, der ellers ville være afleveret som storskrald eller elektronikaffald
- Oplysning om affaldsforebyggelse og korrekt sortering
- Registrering af affaldsbesparelse (fx kg affald undgået)
- Brug af affaldsselskabets faciliteter (fx genbrugsplads eller containere)

Finansiering via affaldsgebyret — hvis:

- Eventen er **direkte relateret til affaldsforebyggelse**
- Der indsamles **data om affaldsreduktion**
- Midlerne bruges til **oplysning, affaldslogistik eller affaldsrelateret administration**
- Det fremgår af affaldsplanen som en godkendt indsats

Juridisk nuance

Affaldsgebyret må **ikke bruges til generel frivillig aktivitet**, men hvis Repair Café fungerer som en **underleverandør til affaldsselskabet**, og aktiviteten er en del af den kommunale affaldsstrategi, **kan det være lovligt**.

Flere kommuner har allerede eksperimenteret med sådanne modeller"

Bemærk at kommunerne har pligt til at lægge en plan for affaldsbegrænsning og at de må tage masser af initiativer for at få en sådan aktivitet ført ud i livet. De må bare ikke indenfor den nuværende lovgivning, bruge gebyrfinansiering medmindre det er en aktivitet, der følger vejledningen ovenfor.

Affaldsbekendtgørelsen: https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/1749

3. Producentansvar

EU lovgivning fastslår at producenter af elektrisk og elektronisk udstyr har ansvar for produkterne, herunder også for bortskaffelse af produkterne (WEEE direktivet). Det er op til nationale myndigheder at etablere den nationale lovgivning, der sørger for at direktivet overholdes. I nogle lande har man valgt at kasseret elektronik skal afleveres der hvor det er købt og det må vel i sig selv give en vis motivation til at der ikke kasseres noget "før tid". I Danmark har vi valgt, at elektronik afleveres sammen med andet affald og indsamles af centrale organisationer, hvoraf den uden sammenligning største er Retur A/S.

Og der er noget der tyder på, at den ordning ikke fungerer særligt tilfredsstillende. Retur A/S siger at 8% af det modtagne elektronik og elektrisk udstyr er i en stand, hvor det kan gøres til genbrug og at det lykkes dem med 4%. Syddanske Universitet undersøgte for et par år siden elektrisk affald og fandt frem til at 42% af det kasserede affald intet fejlede eller kun fejlede ganske lidt. Vi har hørt tilsvarende tal fra andre lande. Repair Cafeernes statistik over reparation af elektriske og elektroniske produkter (og vi modtager altså ikke noget som ikke fejler noget) siger at ca 65% af de ting vi kigger på, bliver bragt tilbage til funktionsdygtig stand.

Indsamlingen administreres altså af affaldsselskaberne i samarbejde med Retur A/S og der har man tilsyneladende opnået enighed om, at når elektrisk eller elektronisk udstyr er afleveret som affald så tilhører det producenten (eller dennes repræsentant: Retur A/S) og det må ikke tages fra til genbrug (evt efter reparation). Retur A/S har som grundholdning at EE affald tilhører dem og måske er de bekymrede for at byttehylder, genbrugssalg fra genbrugspladser, reparation i Repair Cafeer skal "skumme fløden" så deres 4% bliver endnu mindre. Ærgerligt med en opgavefordeling, der skal medføre gensidig niv og kiv når vi burde stræbe efter et godt fælles resultat.

Der er i og for sig kun en ting at sige til det: Borgerne skal ikke aflevere elektronisk og elektrisk udstyr til affald. **De skal aflevere det til donation til andre (lokale organisationer eller byttehylder)** – og så må affaldsselskabet tage sig af at flytte det donerede til affald, hvis donationen ikke indenfor en passende tid modtages af nogen. Det er også denne fortolkning, der ligger bag mange affaldsselskabers "byttehylder": Byttehylderne indeholder ikke affald – men affaldsselskaberne kan rydde op og flytte til affald, så det giver altså affaldsselskaberne mere arbejde end blot at aflevere et trådbur.til Retur A/S.

Og det er jo da meget bedre. Men hvorfor skal det være en nødløsning, som man kan fortolke sig frem til? én ting er at vi i Repair Cafeerne har en meget højere succesrate, men vi vil jo ikke have kapacitet nok til at håndtere alt, men selv i de genstande, der ikke kan repareres går der jo utrolig meget viden tabt: Viden som kunne være nyttig for producenterne om hvor lang tid deres produkter lever og hvor de går i stykker og viden, der kunne være nyttig for forbrugerne om hvilke producenter, der laver ting, der kan repareres. Hvis vi skal gøre vores udnyttelse af råstoffer mere effektiv, så er det vigtigt at få denne viden gjort nyttig. Det gør vi selvfølgelig i Repair Cafeerne, men kun for en meget lille del af det danske forbrugere smider væk.

WEEE direktivet og producentansvar: https://producentansvar.dk/produkter-og-ansvar/lovgivning/elektronik-lovgivning/

4. Kommunalfuldmagten

Kommunalfuldmagten eksisterer ikke. Det er en fortolkning af uskrevne regler og retspraksis, som giver kommunerne mulighed for at lave noget, der ikke er beskrevet i lovgivning nogen steder. Og det er egentligt ganske fortræffeligt. Det er så lidt mindre fortræffeligt, når vi lejlighedsvis støder på den, som det sted, hvor der står at kommunen skal være tilbageholdende med at lave noget som kan være konkurrenceforvridende – det er faktisk ikke tilfældet. Så lad os straks skifte til begrebet konkurrenceforvridning.

5. Konkurrenceforvridning

Konkurrencelovgivningen vedrører primært konkurrence mellem virksomheder, men berører også hvordan offentlige midler ikke må benyttes så konkurrencen begrænses gennem skævvridning. En kommune eller anden skattefinansieret myndighed må selvfølgelig ikke støtte en privat virksomhed frem for en anden virksomhed, der laver det samme

Men i forhold til ikke kommercielt arbejde er det langt simplere: Vi har spurgt Copilot som kommer med en overskuelig oversigt:

”For at undgå at overtræde reglerne bør kommunen:

- Sikre at støtte **kun går til ikke-kommercielle aktiviteter**
- **Adskille økonomien** mellem støttede og kommercielle aktiviteter
- **Beregne og opkræve markedsleje** og andre omkostninger, hvis faciliteter bruges kommercielt
- Dokumentere, at støtten er **lovhjemlet og nødvendig”**

De 3 første punkter advarer mod kommerciel aktivitet og så er Repair Cafeerne som udgangspunkt ikke omfattet. Det fjerde punkt stiller krav om lovhjemlet aktivitet. Og så kan vi vende tilbage til EU's krav om at kommunen skal lægge en plan for affaldsbegrænsende aktiviteter og en ekstra mulighed finder vi så i kommunalfuldmagten, der giver hjemmel til at bruge penge til noget, der ikke eksplicit er beskrevet lovhjemmel til.

Den kommunale støtte i form af lokaler og nogle gange penge er helt uproblematisk, men hvis en anden organisation end Repair Cafeerne i Repair Cafe Danmark også laver en tilsvarende aktivitet, skal de selvfølgelig tilbydes den samme støtte. I denne sammenhæng er Repair Cafeernes aktivitet både socialt fællesskab, forbrugerstøtte til forlængelse af produktlevetid, folkeoplysning om klima, ressource og miljøbeskyttelse og indsamling af data til yderligere affaldsforebyggelse og gæsternes betaling er alene deres tid. Vi kender ikke andre, der tilbyder dette. Så hvis en skrædder eller computervirksomhed mener at en Repair Cafe er konkurrenceforvridende, så må vi bede dem om at dokumentere, hvad de gør på alle ovenstående parametre.

På den anden side, så står det jo klart i vores vedtægter at den enkelte lokale Repair Cafe kan vælge at undlade visse former for reparationer, fordi de derved måske kan hjælpe mindre lokale virksomheder med at få en sund økonomi. Det er selvfølgelig helt udenfor betydning, men dog tankevækkende, at en virksomhed normalt har åbent alle hverdage, mens en repair cafe typisk har åbent nogle få timer hver måned. Det er vores faste overbevisning at Repair Cafeernes arbejde med at få forbrugere til at tænke på reparation som en mulighed, der skal undersøges, er af langt større værdi for private reparationsvirksomheder, end de konkrete reparationer vi foretager for at fortælle den historie.

6. Produktansvar og produktsikkerhed

Alle frivillige i Repair Cafeerne piller kun ved ting, som de fagligt set har godt indblik i. Og selv om alt arbejde foregår i fællesskab med ejeren, så kan det ikke fritage os for ansvar, da vi – med rette – må betragtes som mere vidende på området.

Alle vores reparationer er ”1:1”: Vi erstatter ødelagte komponenter med præcis den samme eller nyere komponent og vi ændrer ikke på konstruktionen medmindre det er efter helt specifik aftale med vores gæst.

Copilot siger følgende:

Hvornår kan reparatøren få produktansvar?

> **Hvis reparationen medfører en defekt**: Hvis du som reparatør har lavet en fejl, som gør produktet farligt eller funktionssvigtende, og det fører til skade på personer eller ting, kan du blive ansvarlig.
>
> **Hvis du ændrer produktets funktion eller konstruktion**: Så kan du i visse tilfælde blive betragtet som producent af det "nye" produkt og dermed få produktansvar.
>
> **Hvis du sætter dit navn eller mærke på produktet**: Det kan tolkes som, at du står inde for produktets sikkerhed, og dermed kan du få ansvar som producent.

Hvad siger loven?

Ifølge Produktansvarsloven gælder ansvaret for:

- Skader forårsaget af defekter ved produkter.
- Producenten og mellemhandleren kan være ansvarlige.
- Et produkt er defekt, hvis det ikke frembyder den sikkerhed, man med rette kan forvente.

Hvem kan blive ramt af kravet?

- **Private forbrugere** er typisk beskyttet af produktansvarsloven.
- **Erhvervsskader** er ikke dækket af loven, men kan i stedet være omfattet af det almindelige erstatningsansvar (deliktsansvar).

Et godt råd

Hvis du reparerer produkter som en del af din virksomhed, er det en god idé at:

- Have en **ansvarsforsikring**.
- Dokumentere reparationer grundigt.
- Undgå at ændre produktets konstruktion uden at informere kunden.

7. Støtte efter Sociallovens §18

Kommunerne er forpligtigede til at arbejde sammen med frivillige sociale organisationer og til at fastsætte regler om hvordan den slags organisationer kan få støtte. I den sammenhæng er det altså vores sociale arbejde, der kan støttes og vores klima og ressourceindsats kan ikke bruges som begrundelse.

Copilot beskriver hvem, hvad og hvordan, så:

Det er **den enkelte kommune**, der fastsætter rammerne og prioriterer, hvilke aktiviteter der får støtte.

Støtten gives typisk til:

Rådgivning og støttepersoner

Ledsageordninger

Sociale arrangementer og netværk

Praktisk hjælp til borgere med særlige behov

Hvem kan søge?

Lokale frivillige sociale foreninger

Afdelinger af landsdækkende organisationer

Mindre, uformelle frivillighedsinitiativer

Hvad kan der søges støtte til?

Aktiviteter med **frivillig indsats som kerne**

I visse tilfælde: udgifter til husleje, telefon, løn til frivilligkoordinator, supervision og opkvalificering

8. Folkeoplysningsloven

Folkeoplysningsloven i Danmark giver mulighed for økonomisk støtte til frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde. Det gælder især for foreninger, der arbejder med aktiviteter som idræt, spejderarbejde, politiske eller religiøse ungdomsorganisationer – altså foreninger, der styrker lokalt engagement og demokratiske færdigheder.

Hvad kan man få støtte til?

Lokaletilskud: Til drift af haller, lokaler og lejrpladser

Aktivitetstilskud: Til aktiviteter, der fremmer folkeoplysning og fællesskab

Tilskud til daghøjskoler og folkeuniversitetet: Hvis foreningen falder ind under disse kategorier

Hvem kan søge?

- Foreningen skal være **demokratisk opbygget**, have vedtægter og være åben for alle, der tilslutter sig formålet
- Kommunen vurderer, om foreningen er tilskudsberettiget og fordeler midlerne

Registrering som folkeoplysningsvirksomhed kan være en forudsætning for visse former for hjælp fra kommunen, fx at kunne låne lokaler uden at betale leje. Uden at betale leje betyder i øvrigt ikke at det nødvendigvis er helt gratis: Der kan være tale om et gebyr for lån af lokale.

9. Forsikringsforhold

Er kommunen eller Repair Cafeen ansvarlig hvis der sker noget? Forsikringsforhold kan være komplicerede, men her er et forsøg på en nogenlunde enkel forklaring:

"Ansvarlighed" afhænger af omstændighederne. Hvis et uheld er hændeligt, er der ikke nogen ansvarlige og det er den ramtes ulykkesforsikring, der skal i spil. Hvis et uheld sker fordi nogen er uagtsom eller groft uagtsom, så er det den uagtsommes forsikring, der skal i spil. Sker et uheld fordi nogen gør noget med vilje eller er groft uansvarlig, vil det som regel være personligt ansvar.

Kommunen eller affaldsselskabet eller en anden værtsorganisation er ansvarlig som grundejer – d.v.s. de kan være ansvarlige hvis der sker et uheld på adgangsveje til de lokaler Repair Cafeen bruger.

Kommune eller affaldsselskab bestemmer ikke hvad der sker i en Repair Cafe. D.v.s. de har ikke instruksionsbeføjelse, opgaverne sker fordi den/de frivillige påtager sig dem og kommunen eller affaldsselskabet har ikke noget ansvar. Bemærk at det kan være anderledes, hvis de frivillige i en Repair Cafe påtager sig en anden beskrevet opgave for værtsorganisationen.

Hvis der sker et uheld med personskade i Repair Cafeen kan man få hjælp fra den ramtes ulykkesforsikring (hændeligt uheld) eller hvis der er én uagtsom skadevolder (frivillig eller gæst i Repair Cafeen) er det den pågældendes ansvarsforsikring, der skal kontaktes. En personlig ansvarsforsikring er ikke lovkrævet, men de fleste har en sådan som en del af deres indboforsikring. Derudover har Repair Cafeen via medlemsskabet af Repair Cafe Danmark en forsikring i selskabet RiskPoint, der dækker de frivilliges ansvar mens de arbejder i Repair Cafeen.

Hvis den ting, der forsøges repareret går helt i stykker, så falder det ind under "Regler for Repair Cafe": Gæsten skal før reparation påbegyndes acceptere (kan være passivt ved at "Regler" er slået tydeligt op) at resultatet kan være ringere end før reparationsforsøget startede – Repair Cafe er sidste station inden genbrugspladsen.

Hvis den reparerede genstand senere, som følge af en fejl i reparationen, går mere i stykker og derved forårsager skade på andet (brødristeren sætter ild i huset), så er det Repair Cafeens forsikring via Repair Cafe Danmark (RiskPoint forsikring), der skal i spil.

10. Gode eksempler

Genbrugshallen, Hvidovre: I stedet for at lægge velfungerende ting til affald kan du i Hvidovre lægge det til donation til en række organisationer. Desværre så kræver den type aflevering at man får en medarbejder til at låse et bur op (for at beskytte mod individuel klunseri).

Værktøjsbiblioteket i Markedshallen, Nykøbing F: Fra september 2025 starter Markedshallen og REFA med hjælp fra Carl Ras og Repair Cafe Danmark et værktøjsbibliotek hvor FGU elever kan lære at vedligeholde (og anvende) forskelligt større håndværktøj som værktøjsbibliotekets brugere kan låne med hjem når der er behov for en lidt kraftigere bore- eller slibemaskine end den man har i køkkenskuffen.

Se **Branceforeningen Cirkulær**s hjemmeside for flere gode eksempler: https://cirkulaer.dk/

11. ”Godkendelser”

Det er ikke nemt at få offentlige myndigheder til at godkende noget som helst, så vi har uddelt denne guide bredt bland alle Repair Cafeer og samarbejdende affaldsselskaber og kommuner. Og nedenfor vil vi løbende opdatere med eventuelle indsigelser, som vi måtte modtage. Tjek den opdaterede udgave i https://repaircafedanmark.dk/vejledning/biblioteket/

Aktuelle indsigelser: Ingen.

© Renaud Sterpin

SINGER